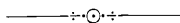

EVANG. EGYHÁZ ES ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . 12 kor.
Félévre . . . 6 „
Negyedévre . . . 3 „
Egy szám ára 24 fill.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadótulajdonos és szerkesztő:

VERES JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:

HAJTS BALINT.
Hirdetés díja:

Egész oldal . . . 16 kor.
Fél oldal . . . 8 „
Negyed oldal . . . 4 „
Nyolczad oldal . . . 2 „

Züllött viszonyok.

Nagyon szomorú, leverő dolgról kell ez alkalommal e helyütt szólanunk. Előre bocsátjuk azt, hogy bárkinék, a ki tőlünk adatokat kíván s meg akar győződni állításaink szomorú valóságáról — készséggel szolgálunk közelebbi felvilágosítással. Egyszerűen rendelkezésére bocsátunk kezeink közt levő adatokat, úgy a mint azokat mi kaptuk részben tapasztaltuk. Ez adatok maguk különben többé-kevésbé ismeretesek. Lapunk, mint egyházi életünknek hűséges krónikása itt-ott felrótta amaz eseményeket, a melyek jelen cikkünk alapját képezik. Mi ezuttal újat talán nem is mondunk. Csak a szomorú tanulságot vonjuk le s rámutatunk amaz okokra, a mely szülője azon áldatlan viszonyoknak, melyek miatt a panasz mind gyakoribbá kezd lenni.

Nem kicsinyes dolgokról szólunk, a melyek talán vicinális érdekekkel bírnak. Nem is egyes személyek, egyének érdeke készlet e sorok megírására. Egyéni érdekek védelme nem a közegyház elé tartozó dolog. De személyeket sérteni sem akarunk. Tárgyunk természete olyan, hogy erről elmélkedve célnünk nem a rekriminálás, hanem a mind fenyegetőbb mérvben feltűnő baj ellen szükségessé vált közös védekezés helyes eszközeinek keresése.

Mert a panaszra okot szolgáltató baj nem csupán egyes gyülekezetek körében észlelhető. Ott van ez csaknem minden egyházmegyében, testületben. A kavarodás okozta hullámverések felhatnak az egyetemes egyházig is. Tehát a baj közös. Egyházi életünket züllessel fenyegeti. Legalább a kezeink

között levő adatok ezt látszanak bizonyítani. S a mi ezen magában véve is fájdalmas helyzetben a legkétségbeejtőbb: ez adatok legnagyobb része evang. egyházunk egyik leggazdagabb egyházkerületének gyülekezeiteiről szólanak, hirdetvén az egyháziasság pusztulását s általában az egyházi élet zülleszt.

Az egyháztagok ez egyik gyülekezetben megtagadták az egyházi járulékoknak befizetését. S ezt nem a szegénység miatt. S a mikor törvényes úton fogtak volna az egyházi adó beszedéséhez — csak nem valamennyi bejelentette a más egyházba való kitérését. Mi ez? . . .

Az alföldnek számos egyházában — s itt is a legtehetősebb gyülekezetekben — százával sőt tudok egyházat, a hol ezrével szakadnak ki a tagok s vetik magukat a nazarénus, baptista skizmák misztikus homályába. Miért? . . .

Egyik gazdag egyház a másik után tesz kísérletet a lelkész és tanítói javadalomnak megnyirbálására, a híváynak csonkítására. Ez a veszedelmes tünet már az egyetemes egyházat is gondolkodóba ejtette, mert a fizetés-leszállítást nem a szegényes viszonyokra való hivatkozással akarták elfogadtatni, hanem . . . csak egyszerűen megtagadták. Mi lehet itt az indok? . . .

Tudunk több gyülekezetet, a hol a lelkészi állás mind *e mai napig* betöltetlen, mert a hívek kijelentették: nekik nem kell pap. Semmi szükségük reá! Hát ez mi? . . .

Ismerünk egy tekintélyes ekléziát, a mely egyik egyházi tisztviselőjének saját pénzén beszerzett ingatlanaiért nem adta meg a kárpótlást a szegényen maradt leszárna-

zóknak, sőt a menedék nélkül maradt apátlan-anyaként árvát kiteszította a lakásból, megvonván tőle a kegyelem-félévet. (! Sz.)

És így tovább. Ha tetszik valakinek e sivár adatoknak egymás mellé rakása — rendelkezésére bocsáthatjuk őket. Még nevekkkel is szolgálhatunk.

Nekünk azonban ezuttal nem az a célunk, hogy rekrimináljunk. Tanulság kell nekünk. Az okát, igazi mélyre ható indokát akarjuk mi megismerni e sajnálatos züllésnek indult állapotoknak.

Miért tagadják meg az egyházi járulékot éppen — a vagyonosok?

Miért lesznek szakadárokká százan és ezersen éppen a legvagyonosabb kerület számos egyházában a hivek?

Miért csonkitják meg a híványokat éppen a legjobb módban élő egyházak?

Miért vonakodnak papot választani, miért vetemednek oly erőszakos durvaságra az egyház hű szolgálatában elhalt hivatalnok árvaival szemben? Miért? . . .

Miért

Ez a nagy kérdés fenyegetve tolúl előtérbe. Fenyegetve, mert a reá adandó válasz bizony lesújtó. Fájdalmas.

A válasz reánk, lelkészekre, tanítókra, működésünkre vajmi fájó . . .

Tudja ezt már mindenki, a kinek tekintete nem fut el a napi események hűségese, krónikásainak: az egyházi lapoknak hiradásai felett, hanem beletekint a dolgok mélyébe.

A hivatás magasztosságának tudata, az eszményképnek mindenkor szem előtt tartása a kura pasztorális gyakorlása — ez hiányzik nagyon sokunkban.

Hitet merek rá tenni, hogy valahány gyülekezet van, a hol nem holmi átfutó, időleges, hanem komoly bajok vannak, a hol az egyházi élet pang, züllésnek indul, a hol nincs meg a lelkész-tanító iránt a kellő reverencia, a hol a hivek szakadárokká lesznek, kegyeletet sértenek, egyházi törvényt lábbal tipornak — ott a legnagyobb baj mindig az egyház vezetőjében van.

Ez a baj aztán állhat sokféle egyéni foglalkozásból, gyarlóságból, hiúságból, önző

érdekléséből. De végeredményében egy közös okra vezethető vissza: hiányzik az igazi *lelkipásztori* hivatás magasztosságának tudata. Ez az oka a sok züllésnek indult, jobb sorsra érdemes egyház sorvadásának. A kiből hiányzik a *lelkipásztori* charizma az lehet kiváló szónok, hatalmas demagóg, a társadalomnak vezér-embere, de nem igazi *hűpásztor*a az ő nyájának. Az ilyenek keze alatt elvész lassan az egyháziasság tüze. Elvész a hiveknek tiszteletét, mert önmaga száll le arról a polcra, a melyen az igazi lelkésznek állania kell s oda süllyed a mindennapiasság porába, sarába. Így aztán lassan kivesz a hivekből általában az egyházi tisztviselő iránti reverencia, sőt igen gyakran papjában, tanítójában megveti magát az egyházat is. Elfordul ettől is. Ezt sem respektálja; törvényeit, rendeleteit lábbal tiporja. Ez pedig határozottan egyházi életünknek züllésére vezet.

Én ez okot ebben látom; lehet, hogy tévesen ítélem meg a helyzetet s hibásan vonom le a tanulságot. De ezt csak akkor ismerem el, ha erről adatokkal győznek meg. Olyanokkal, a melyek támogatják az ellenkező állítást. Tény azonban az, hogy még olyan egyházzól nem szólt a krónika rosszat, a melynek hű lelkipásztorja volt. Ott biz nem züllik el az egyházi élet, hanem mindenek ékesen és szép rendben folynak.

Ezért itt a legfőbb ideje, hogy a cura pastoralis meghonosuljon minden gyülekezetben.

Mohácsy Lajos

ev. lelkész.

A

Magyarországi evangélium szerint reformált

és

ágostai hitvallású evangélikus egyházak

v é l e m é n y e

az 1848. évi XX. t.-c. végrehajtásáról.

Összeállította: az ev. ref. egyetemes konvent s az ág. ev. egyház egyetemes gyűlésének, a két protestáns egyházat közösen érdeklő ügyekben kiküldött vegyes bizottsága, a Budapesten. 1903. november 19-én tartott közös gyűlésében.*

(Folytatás és vége.)

A baj forrása nemcsak a teher abszolút magasságában, de annak egyenlőtlen eloszlásában s a ma még sok helyt fennálló pár-

hérrendszer azon igazságtalanságában rejlik, miszerint az az egyház szegényebb és vagyonosabb tagjaira egyenlő súlytal nehezedik.

A baj orvoslásának kiindulási pontját tehát egy oly igazságos maximális adókulcs megállapítása képezi, amely a segélynyújtás előfeltételét s egyuttal zsinórmértékét képezze; ezen adókulcsot kelljen minden segélyt igénylő egyházközségnek életbeléptetni s a segély mérvét azon hiány szabja meg, mely ezen adókulcs életbeléptetésénél fedezetlenül marad.

Szükséges ez nemcsak a segély egyenlő kiosztása szempontjából, hanem azért is, hogy a szegényebb egyháztagek sorsának könnyítésénél első sorban a vagyonosabbak anyagi ereje vétessek igénybe s az állam hozzájárulása csak azon összeg erejéig terjedjen, mely a vagyonosabb egyháztagek megfelelő megadóztatása útján nem fedezhető.

Ezen adókulcsot mindkét egyház törvényhozó testülete van hivatva jogérvényesen megállapítani. Az ev. ref. egyházban próbaszámítások és oly adókulcs alapján, mely az igazságtalan tehereloszlás egyik főforrását képező tandíj eltörlése mellett, a családfőt terhelő mérsékelt személyi adót és az állami adó után kivezett egyházi pótdadót állapítana meg, tettünk számítás az állami dotatio összegének megállapíthatására.

Ez a próbaképpen felvett egyik adókulcs a személyi adót 2 koronában, a pótdadót pedig az állami adó első 20 koronája után 25%-ban, 20—50 korona között 20%-ban, 50—100 „ „ 15%-ban, 100—200 „ „ 10%-ban, 200 koronán felül 5%-ban állapítja meg,

míg másik kísérletünk alapjául oly adókulcsot vettünk, mely szintén a tandíj eltörlésével — a pótdadó százalékát — tekintet nélkül az állami adó magasságára — változtatlanul 10%-ban, a személyi adót pedig, az illető vagyoni viszonyai szerint 2—20 koronában állapítaná meg akként, hogy a személyi adó átlagos magassága mintegy 45 korona legyen.

A pénzügyi eredmény mindkét esetben körülbelül ugyanaz, s az ezen kulcsok bármelyikének életbeléptetése esetén mutatkozó segélyszükséglet 14 millió koronára, vagyis az ev. ref. egyház tagjai mai egyházi adóterhének mintegy 30%-ára rug.

Természetesen ezen összeg a létező bajok mérvéhez képest oszlanék meg az egyes egyházközségek között, s míg egyházainknak aránylag kedvezőbb viszonyok között

levő tetemes része segélyben egyáltalán nem részesülne, addig a nyújtott segély az új adóból befolyó összegnek

100—200%-át tenné 365 egyházban, vagyis az egyházak 20%-ában.

200—300%-át tenné 150 egyházban, vagyis az egyházak 8.2%-ában.

301%-át meghaladná 78 egyházban, vagyis az egyházak 4%-ában.

Ha pedig a súlyosabb viszonyok közt levő egyházmegyékre vonatkozólag tesszük vizsgálat tárgyává e segélyakció eredményét, úgy azt látjuk, hogy

	összes szükséglete		ebből adóval segélyből				a segélyösszeg az adónak %-ja
	f e d e z v e						
	K	f	K	f	K	f	
a beregi egyházm.	118,933	39	45,468	81	73,464	58	161%
a b.-somogyi ehm.	155,703	33	74,234	62	81,468	71	110%
a f.-baranyai ehm.	151,073	96	66,692	01	84,381	95	127%
a k.-somogyi ehm.	92,650	86	36,050	20	56,600	66	140%
a nagybányai ehm.	55,537	23	25,503	98	30,033	25	118%
a szatmári ehm.	93,083	32	43,442	59	55,640	73	125%
az udvarhelyi ehm.	59,992	16	33,101	58	26,890	58	81%
a f.-borsodi ehm.	76,849	88	33,010	—	43,839	83	133%

Az ág. hiv. egyház adózási viszonyaira vonatkozó mindazon adatok melyek hasonló számítás elkészítésére szükségesek lettek volna, nem állottak rendelkezésünkre, ennél fogva csak a két egyház általános adózási viszonyainak összehasonlításából vonhatunk az ágostai egyháznál mutatkozó szükségletre némi következtetést.

	Egylélekre esik	
	állami adó	egyházi adó
Az ev. ref. egyházban	6'76	2'16
Az ág. h. ev. egyházban	7'64	2'07

és az egyházi adó az államinak

az ev. ref. egyházban: 32'83,

az ág. h. ev. egyházban: 28'00
százalékát teszi.

Látjuk tehát, hogy az ág. hitv. ev. egyházban a lélekszám szerinti egyházi adóterher valamivel csekélyebb, mint az ev. ref. egyházban, miután pedig az állami adóalap lényegesen nagyobb, vagyis a hivek átlagos anyagi helyzete kedvezőbb, az egyházi teher főösszege az állami adónak sokkalta kisebb hányadát teszi.

Azt hisszük tehát, hogy ha lélekszám arányában ugyanannyit kérünk az adórendezés céljaira az ág. hitv. ev. egyház számára, amennyi részletes számításaink eredményeként az ev. ref. egyház szükségletül mutatkozott, az így számításba vett segélyösszeg

mindenesetre fedezni fogja az ágostai egyház szükségletét.

Mindezek alapján az elviselhetetlen egyházi adóteher csökkentésének céljaira az ev. ref. egyház részére 1.400,000, az ág. hitv. ev. egyház részére 700,000 korona évi segélyt kérünk az államtól.

Ezen segélyösszeg a két testvéregyház legfőbb hatóságainak adatnék át átalányösszegképen, de azon feltétel alatt, hogy abból adózási segélyalap képeztessek s az kizárólag azon egyházközségek elviselhetetlen adóterhének méltányos leszállítására fordítsasék, melyek vagyonosabb hiveik megfelelő megadóztatása mellett sem fedezhetik saját erejükből rendes egyházi szükségletüket.

E célból mindkét egyház törvényhozó zsinata megállapítja az egyházi rendes adónak azon legmagasabb mértékét, melynél magasabb egyházi adóteher viselésére egy egyházközség sem kötelezhető, s az államsegélyből fedezné azon hiányt, mely egyes egyházközségek rendes költségvetésében ezen adókulcs életbeléptetése mellett mutatkoznék.

Az így megállapított adó képezné a közalapi hozzájáruláson kívül az egyháztagok egyedüli rendes egyházi közterhét, rendkívüli szükségletek fedezése azonban ezentúl is rendkívüli adó kivétele által történhetnék.

Az adózásnak ily módon való rendezése, mely hitsorsosainknak még mindig aránytalan megterhelésével jár, de legalább elviselhetőségénél fogva az adóalapot tönkre nem teszi és ez állami érdek is: szükségleteink fedezésére fedezetnek távolról sem elég. Mert szükségseink így állanak:

2. Az egyházi közigazgatás költségei.

Eddig egyházi közigazgatásunk költségeit, — *amelyből fedeztettek az egyházkerületeken és egyházmegyéken alkalmazott összes tisztviselők, püspökök, esperesek, jegyzők, pénztárnokok, szóval az összes alkalmazottak tiszteletdíjai, az egyházi és iskolai látogatások, az egyházkerületi és egyházmegyei gyűlések tartásának stb.* összes költségei, — egyéb alap hiányában, a közigazgatási költség címén, az egyháztagokra lélekszám arányában kivetett egyházi adóból fedeztük. — Az eképen kirótt közigazgatási költség súlyos, sok helyütt majdnem elviselhetetlen teherként nehezedett az egyházak és iskolák fenntartására már különben is aránytalanul nagy egyházi adóval megrótt egyháztagokra. És bár, világi dignitáriusainknak még kész kiadásait is csak részben tudtuk honorálni, maguknak a sok helyen lelkeszi fizetéssel is nagyon csekélyül dotált egyházi tisztviselőknél olyan szerény,

jelentéktelen tiszteletdíjat juttatott, amely állásukkal, s az általuk végzett munkával arányban nem állott, ahhoz méltó nem volt.

Miért is az eddigi méltánytalanul terhelő gyakorlat teljes megszüntetésével, az egyházi közigazgatási költség, mint egyetemes egyházunk első rendű közszükséglete, nem az egyháztagokra kirótt egyházi adóból, hanem állami dotációból fedezendő; — és pedig olyan módon, hogy a magyarországi két protestáns egyház minden tagja után 20—20 fillér adassék állami dotációképen a két protestáns egyház főhatóságának, azon kötelezettséggel, hogy abból fedezze egyházi közigazgatása összes szükségleteit.

Ezen kulcs alkalmazásával a magyarországi ev. ref. egyház 2.518.696 tagja után á 20 fillér 483,739 korona 20 fillér esik; a magyarországi ág. hitv. ev. egyház 1.085,603 tagja után á 20 fillér 217,120 korona 60 fillér esik; összesen 700,859 korona 80 fillér.

3. A lelkészek korpótlékára.

A közpályák bármelyikén alkalmazott rendes tisztviselők előhaladása biztosítva van vagy fokozatos előléptetés, vagy korpótlék által, — a magyarországi protestáns lelkészek kivételével.

Külföldön a protestáns lelkészek általában korpótléket nyerne és pedig hivatali törzsfizetésük egynolcadát, vagy egy tizedét kapják 5—5 évenként korpótlékkul; — és legtöbb helyen ez a korpótlék, a lelkeszi fizetés állami kiegészítésével kapcsolatosan tétetik folyóvá. — Magyarországon az 1898. évi XIV. t.-c. a törvényesen bevett vallásfelekezetek lelkészei jövedelmének 1600 koronáig való állami kiegészítését rendelte el; — ezen törvény a hazai két protestáns egyház lelkészei fizetésének 1600 koronáig, mint létminimumig való állami kiegészítéséről intézkedett, — de azoknak korpótlékáról nem.

Hogy tehát egyfelől a hazai két protestáns egyház lelkészeinek képzettségével s a közegyház és a magyar haza érdekében kifejtett tevékenységével arányban nem álló ezen csekély összegre szóló állami fizeték-kiegészítés lehetőleg méltányossá tétessék; — másfelől, hogy az 1600 korona létminimumig, állami fizetés-kiegészítést nem élvező protestáns lelkészeknek, azon díj-levelükben biztosított, szerzett joga, mely az ugynevezett egyházpolitikai törvények folytán, — 1895 október hava óta, — a stolarékban és anyakönyvi kiadványokban jelentékeny jövedelemcsorbulást szenvedett, — némi korpótlást nyerjen; és mert éppen ma, — midőn hazánkban az állami hivatalnokok fizetésé-

ben rendezése folyamatban van, — s így a legközebb hivatalnokoknak, a protestáns lelkészek fizetésének biztosítása, — egyházi közérdekből a hazai két protestáns egyház jövőjére nézve elsőrendű szükségletet képez: a hazai két protestáns egyház lelkészei részére állami dotációból korpótlék adandó, — és pedig olyan módon, hogy 5—5 évi szolgálat után öt izben — 200—200 koronás és így 25 évi szolgálat után 1000 koronáig emelkedő korpótlék adassék minden hazai protestáns rendes lelkésznek; — mely korpótlék, mint közegyházi szükséglet, az 1848. évi XX. t.-c. 3. §-ára való hivatkozással, a magyar állam pénztárából a hazai két protestáns egyház főhatóságának adassék évenként, számadás kötelezettsége mellett.

Mivel pedig a beszerzett hiteles adatok szerint az elmúlt 1902-ik esztendőben a magyarországi ev. ref. egyházban 2030 rendes lelkészi állomás volt rendszeresítve, melyből 94 állomás volt betöltetlenül, 1936 állomás volt rendes lelkészszel betöltve, — és mert ezen 1936 lelkész közül:

269-nek szolgálata 5 éven alól,
277-nek szolgálata 5—10 év között,
278-nak szolgálata 10—15 év között,
269-nek szolgálata 15—20 év között,
189-nek szolgálata 20—25 év között,
651-nek szolgálata 25 éven felül volt.

I. ötödéves korp. á 200 K, illet 277 l. = 55,400 K.
II. ötödéves korp. á 400 K, illet 278 l. = 111,200 K.
III. ötödéves korp. á 600 K, illet 269 l. = 161,400 K.
IV. ötödéves korp. á 800 K, illet 189 l. = 151,100 K.
V. ötödéves korp. á 1000 K, illet 651 l. = 651,000 K.

Összesen: 1.133,100 K.

és így a magyarországi ev. ref. lelkészek korpótlékára évenként 1.133,100 koronát kérünk állami dotációból.

Mivel továbbá a beszerzett hiteles adatok szerint az elmúlt 1902-ik esztendőben a magyarországi ág. hitv. ev. egyházban 688 rendes lelkészi állomás volt rendszeresítve, melyből 23 állomás volt betöltetlenül, 664 állomás volt rendes lelkészszel betöltve, és mert ezen 664 lelkész közül:

100-nak szolgálata öt éven alól,
72-nek szolgálata 5—10 év között,
80-nak szolgálata 10—15 év között,
104-nek szolgálata 15—20 év között,
84-nek szolgálata 20—25 év között,
224-nek szolgálata 25 éven felül volt.

I. ötödéves korp. á 200 K, illet 72 l. = 14,400 K
II. ötödéves korp. á 400 K, illet 80 l. = 32,000 K
III. ötödéves korp. á 600 K, illet 104 l. = 42,400 K
IV. ötödéves korp. á 800 K, illet 84 l. = 67,200 K
V. ötödéves korp. á 1000 K, illet 224 l. = 224,000 K

összesen = 400,000 K

és így magyarországi ág. hitv. ev. lelkészek korpótlékára évenként 400,000 koronát kérünk állami dotációból.

Tehát ev. ref. lelkészek korpótlékára = 1.133,100 K
ág. h. ev. lelkészek korpótlékára = 400,000 K
összesen = 1.533,100 K

4. Az országos lelkészi nyugdíjintézet évi segélyezésére.

Nemcsak a közpályán szolgáló, hanem a magán társulatoknál, egyesületeknél alkalmazott rendes tisztviselőknél, sőt szolgálóknál is van nyugdíjintézetük, csupán a magyarországi ev. ref. lelkészeknek nincs.

Egyfelől az ev. ref. lelkészek nagyon is korlátolt javadalmazása, másfelől a lelkészeket díjazó ev. ref. egyházak szerény anyagi viszonyai, hivatásuk az egyházak és iskolák fentartása érdekében viselt súlyos egyházi adóterhei gátolták mindezekig ezen egyházi közérdekből kiválóan fontos és elsőrendű szükségletet képező intézménynek: az országos ev. ref. lelkészi nyugdíjintézetnek felállítását. Egyetemes egyházunk közérdeke követeli ennek mielőbbi létrehozását. Tervezetünk már készen van, de hogy annak jövője biztosítva legyen, ezen első rendű közegyházi szükségletünk fedezésére állami dotációból kérünk 400,000 koronát évenkénti segélyül.

Az ág. h. ev. egyház részéről már 1898-ban szervezett egyetemes nyugdíjintézetnél, a rendes tagok teljes fizetéseig emelkedő nyugdíjigények fedezéséhez kívántatik, matematikai számítás alapján évenként 167,287 kor. a két nyugdíjintézetre összesen: 567,287 kor.

5. Vallástanításra.

Hazai két protestáns egyházunk közérdeke sürgetően megköveteli hogy a nem felekezetünk iskoláiban járó protestáns növendékeknek hitelveink szerinti vallástanításáról és annak díjazásáról protestáns egyházunk, egész Magyarország területén intézményileg gondoskodjék.

E célból kérjük, hogy:

a) az állami iskolákba, az állam által fenntartott intézetekbe járó protestáns növendékeknek hitelveink szerinti vallástanításáról, illetőleg az e célra protestáns egyházunk hatóságai által alkalmazott protestáns egyházunk hatóságai által alkalmazott protestáns vallástanítók, hitoktatók díjazásáról az állam gondoskodjék, éppen olyan díjazásban részesítvén őket, mint az állami iskolákban az állam által fenntartott intézetekben a római katolikus vallás tanítására alkalmazott hitoktatókat, vallástanítókat részesíti;

b) a többi, nem protestáns egyházunk hatósága alatt álló nyilvános iskolákba és

intézetekbe járó protestáns növendékeknek, hitelveink szerinti vallás tanítására, illetőleg az e célra protestáns egyházunk hatóságai által alkalmazott, protestáns vallástanítók, hitoktatók díjazására állami dotációból kérünk évi segélyt és pedig:

az ev. ref. egyház részére évenként 150,000 kor.

az ág. h. ev. egyház részére évenként 100,000 kor.

összesen: 250,000 kor.

azon kötelezettséggel, hogy protestáns egyházunk főhatósága ezen összegből fedezi — számadás terhe alatt — a fentebb kimutatott közegyházi szükségletet, és pedig oly módon, hogy az elemi iskoláknál és az ezekkel egyenfoku intézeteknél alkalmazott protestáns vallástanítókat, hioktatókat, minden heti egy órán végzett vallástanításért évenként 50 korona évi díjazásban részesíti, a középiskoláknál és az ezekkel egyenfoku intézeteknél alkalmazott protestáns vallástanítókat, hitoktatókat, minden heti egy órán végzett vallástanításért évenként 80 korona díjazásban részesíti.

6. Kulturális és humanitarius intézményekre.

Hazai két protestáns egyházunk közérdeke sürgetően megköveteli, hogy protestáns egyházunk a vallás-erkölcsi élet ápolása és fejlesztése érdekében, valamint a hazai közművelődés és főleg a tanítóképzés és a nőnevelés terén áldásosan működő protestáns intézményeket és intézeteket közegyházi érdekből gyámolítsa, erkölcsi és anyagi segéllyel istápolja és amennyiben szükségét érzi, ilyeneket egyetemes egyházunk érdekében létesítsen.

Miért is protestáns egyházunk ezen vállalkozásának és közművelődési szükségletének fedezésére állami dotációból

az ev. ref. egyház részére 400,000 korona évi segélyt kér,

az ág. h. ev. egyház részére 220,000 korona évi segélyt kér,

összesen: 620,000 korona.

7. Lelkész- és tanárképzésre.

A római kath. és görög kath. egyháznak a budapesti tudományegyetemen theologiai fakultása van, amely mint ilyen az egyetemi fakultás minden jogaival és privilegiumaival fel van ruházva. Protestáns egyházaink részére theologiai fakultás sem hazai egyetemeink kebelében fel nem állított, sem az egyetemen kívül létező és egyházaink által fentartott theologiai akadémiáink vagy ezeknek egyike nincsen felruházva az

egyetemi fakultás jogaival és privilegiumaival.

Ugy ez — mert a lelkészképzést egyházunk a maga kezéből ki nem adhatja, — valamint a tanárképzés mint egyik legfontosabb egyházi tényező, gondoskodásunkat követeli. Mivel azonban első kötelességünk az e célra szolgáló anyagi erőnk számba vétele s teljes terv készítés, amivel ma még le nem számoltunk: az e végett felmerülő szükségletünk kimutatását ezidő szerint mellőzzük ugyan de mint előbb-utóbb előálló igényünk alapját megemlíteni láttuk szükségesnek.

A fentebbi címen nyert állami dotációt, a két protestáns egyház főhatósága, saját hatáskörében számolja el, a jóváhagyott számadást jegyzőkönyvébe vezeti és ezen jegyzőkönyvet a magyar állam kormányához fölterjeszti.

Nagyméltóságú Miniszter Ur.

Mélyen tisztelt Törvényhozás!

A fentebbiekben előadtuk az 1848. évi XX. t.-c.2. és 3. §-ában lefektetett elvek megvalósítására nézve nézeteinket, kívánalmainkat.

Midőn az idézett s a magyar nemzetnek és koronás királyának igazságérzetéről tanuskodó törvény végrehajtását kérjük s követeljük, célunk — mert a törvény végrehajtása más nem is lehet, — célunk az, hogy tetteleg életbeléptetve lássuk valahára ama törvényben kimondott nagy elveket s a többi vallásfelekezetekkel együtt, szabadon és nyugodtan élvezzük annak gyümölcseit.

Előterjesztésünkben világosan látható, hogy mi, az egyenlőség és viszonyosság elvének megvalósítása végett nem különleges felekezeti, nekünk kedvező, minket megkülönböztető új törvény alkotását, hanem a meglévőnek sanctionálását, a tételes törvények végrehajtását kérjük és követeljük.

De világos előterjesztésünkben az is, hogy míg az idézett törvény 2-ik §-ának teljes egészében, minden irányu vonatkozásában végrehajtását várjuk, addig a 3-ik szakasz életbeléptetésére nézve, önkormányzati jogunk épségben fentartása mellett elégnék tartjuk azon szükségünknek állami közjöveldelméből fedeztetését, amelyeket egyházunk és hazánk magas érdekeinek sérelme nélkül önmagunk megadóztatásával sem birunk teljesíteni s melyeknek fedezetlen maradása, egyházi és iskolai közjóra törekvésünket akadályozza meg.

A magyar nemzet meg tudta szüntetni a nemesség összes kiváltságait, politikai

és társadalmi előjogait, meg tudta szüntetni a földes uri jogokat, minden veszedelem nélkül: lehetetlen, hogy meg ne tudja szüntetni azokat a visszaéléseket, tulkapásokat, melyek e haza állampolgárai között az egyenlőséget és viszonyosságot veszélyeztetik, illuzóriussá teszik; lehetetlen hogy meg ne tudja szüntetni azokat a kétes eredetű előjogokat, melyek alapján a ma már oly igazságtalan kegyuri jogok nőtték ki, amelyek ellentétben állanak a modern jogviszonyokkal és az ezekből eredő számtalan törvényeinkkel.

Kérjük tehát a magas kormányt és a törvényhozás összes tényezőit, hogy a magyar alkotmányért és a népszabadságért oly sokszor vérzett s már-már elvérzett magyarhoni protestáns lakosságot nyugtassa meg; gondoskodják a jogegyenlőség és viszonyosság elvei alapján ennek védelméről, mentse fel minden jogtalan adózástól, mentse fel az igazságtalan tulterheléstől, amelyet a kiváltságosak nem viselnek s tegye lehetővé, hogy a magyar honi két protestáns egyház, hivatásának magaslatán, tagjainak tulterhelése nélkül felelhessen meg azon nagy feladatainak, melyeknek megvalósítása az ország talpköve, mely ha ledől: „Róma ledől s rabigába görnyed“

Ének

a Biblia-ünnepen.

1904. márc. 6.

— Irta: Sántha Károly. —

Dallam: Mint a szép hives patakra —

Áldjuk az Ur kegyelmének
Magasságos dolgait!
Bár sok nyelven zeng ma ének
Egy a lélek, egy a hit,
Ünnepel mind a világ,
Egyért, együtt mond imát.
Egyért, együtt kél a hála,
Hogy van kincse: Bibliája.

2. Az Istennek szent Igéje
Égből hangzó üzenet,
Aki szívet tár feléje,
Megtisztul, hisz és szeret.
Bölcsét gyermekké teszen,
Gyermekek tőle bölcs leszen.
Hulló könnyet szárítgatja.
A tájdalmat elringatja.

3. Forrás Ó! Belőle árad
Élet, áldás és erő.

Árnyas fa! Aki elfáradt,
Annak édes pihenő;
Levele közt szüntelen
Tápláló gyümölcs terem.
Nap Ó! Útat fényesítő,
Balzsam! A sirt édesítő.

4. Világosság Ó s igazság,
Szül valódi életet,
Hogy itt egymást csókolgassák
Békesség és szeretet.
Fegyver Ó! Nem bír velünk
A mi régi ellenünk.
Ha az Ige a mi vértünk,
Isten hadakozik értünk.

5. Mindennek közelget vége,
Föld felett és ég alatt:
A mi Istenünk beszéde
Mindörökké megmarad.
Tövisek közt lilium:
Jézus Krisztus, buzgón kérünk,
Szent Igédde maradj velünk!

Belföld.

Kérelem az ág. hitv. ev. egyház Nagytiszteletű s Nagyságos lelkészi és felügyelői karához és összes hiveihez.

Az ősi multtal bíró nagyvázsonyi ág. hitv. ev. egyházközségnek roskadozó temploma helyreállítására miniszterileg engedélyeztetett a könyoradományok gyűjtése. Küldötteink most indultak utjukra. Esdő és kérő szóval fordulunk tehát a kegyes hives seregéhez, hogy valahol csak megfordulnak gyűjtőink, ne vonják meg tőlük a hitrokoni szeretet és könyörület adományait; ha azok fillérek lennének is, de szent célra Isten oltárának építésére fordíttatnak.

A Bakony déli lejtőjén fekvő Nagyvázsonyban, ezen hajdani Kinizsi birtokon, mint kiváltságos végvárban, korán elterjedt a reformáció. Német zsoldosok hintették el annak magvait, de a későbbi földesurak a vásoneői Zichyek és a veszprémi püspökök erőszakoskodása folytán csak szegény iparosok és napszámosok őrizték meg az evangéliom szellemi kincseit. Ma is ezek képezik a gyülekezet tagjait. Anyagi vagyonuk semmi, szegénységük kiáltó.

Ott roskadoz templomuk Kinizsi váromladékának tőszomszédságában, s ma holnap a vár köveiből épült templom szétmálló falai újra egyesülnek a mohos dűledékekkel, ha segítséget nem nyerünk, hogy azt újraépíthessük.

Mig egy felől a testi erő tipusának, a törökverő Kinizsinek az utókor most Nagyvázsonyban szobrot emelni készül, addig a szellemi erő és

világosság őrhelye, az evang. templom összeomlással fenyeget.

Bizalommal és reménnyel fordulunk tehát evang. egyházunk híveihez, hogy szíves adakozásukkal tegyék lehetővé azt, hogy Isten háza újra felépüljön s benne továbbra is az Örökkévalónak dicséretét zengje az evang. ének, rebegje az imádság, a Krisztusnak élő beszéde pedig építse fel a lelkeknek is roskadozó templomát.

Külön adományokat a lelkészi hivatal is elfogad s azokat nyilvánosan nyugtázza.

Kelt Nagyvárszonyban, 1904. február 7-én Fenyves Ede lelkész helyettes, Weller Alajos felügyelő, Zuggó Lajos gondnok.

A Zalaegerszegi nemrég megalakult ág. hitv. ev. egyház január hó 24-én szép ünnepélynek volt színhelye. Ekkor iktatta ugyanis be hivatalába a gyülekezet első lelkészét *Iffy, Porkoláb Gyula* volt budapesti s. lelkészt a kemenesaljai egyházmegye esperese Varga Gyula vönöczki lelkész. Mivel a fiatal gyülekezetnek temploma még nincsen, az ünnepély istentiszteleti része a vármegyeház nagytermében folyt le, amely ez alkalommal imabázzá lett átalakítva. A nagytermet a hívek, a város és vidék intelligentiája a zsufolásig megtöltötték. Ott voltak a vármegye alispánja, a város polgármestere, a törvényszéki elnök, a tankerületi főigazgató, a főügyész, a különféle hatóságok, testületek küldöttei felekezeti különbség nélkül. Megható jelenet volt, midőn a gyülekezet lelkésze az esperes, és még 4 lelkész kíséretében az oltár elé állt. Majd minden szemben ott csillogott a meghatottság könnye, midőn az esperes gyönyörű beszéd kíséretében átadta az új lelkésznek a gyülekezet szent edényeit, pecsétjét azon óhajjal, hogy az Isten e fejlődő gyülekezetet áldja meg legjobb áldásaival. Utána az új lelkész tartotta meg beköszöntő beszédét, a mely után azon tudattal távoztak el a hívek, hogy hű és lelkes pásztort nyertek, míg a más vallásuak örömmel győződtek meg arról, hogy csak nyereség a városra, amelyben a protestantizmus kibontja a felvilágosodás zászlaját. Istentisztelet után igen látogatott közeped volt, amelyen szinte ott volt a vidék és e város minden számottevő embere. Az elhangzott gyönyörű felköszöntők mindarról tanuskodnak, hogy a fiatal egyház szervezkedését egyrészt örömmel fogadják minden felől, másrészt, hogy nagy missiót van hivatva teljesíteni a protestantizmusnak ezen véghatárán.

Köszönet nyilvánítás. Lapunk f. é. 2-ik számában már megemlékeztünk arról, hogy *Lelbach Péter* nagybirtokos és egyházi felügyelő magára vállalta a *cservenikai* iskola-építés összes költségeit (ca 20—22.000 korona). Mint értesülünk, a napokban tisztelgett nála a presbiterium, megköszönve a nemes szívnek nemes adományát. Együttal arról értesülünk, hogy Zsilinszky M. államtitkár levélben szintén megköszönte az egyház iránt tanusított

áldozatkészséget. (Vajha evang. egyházunk híveinek minél többször volna alkalmuk ilyenekért tiszteleghetni „urainál“.)

Vallásos esték. A pápai ág. hitv. ev. egyház tagjaira nézve nagy lelki haszonnal telik le a téli időszak. Mint eddig úgy ez évben is vallásos esték tartatnak az egyház új diszes nagy termében, minden szerdán este 6 órakor. Az összejöveteleknek központja a *Gyurátz* Ferencz püspök által tartatni szokott érdekes, tanulságos szabad előadás. Az estéket úgyszólván felekezeti különbség nélkül látogatja a város közönsége.

A főváros kegyurasága. A főváros jogügyi osztálya kimutatást szerkesztett arról, hogy 1902-ben miibe került a fővárosnak a kegyúri jog. A r. kath. templomok főtartása s a személyzeti költség vagyis a rendes kiadás 353, 747 korona volt, a rendkívüli kiadás pedig 415,587 korona. Ebből a Szent István-bazilikára költöttek 302,314 koronát, az erzsébetvárosi templomra ötvenezer és a karmeliták templomára harmincezer koronát. Az ügyosztály újra rámutat arra, hogy a templomalapok dolga teljesen rendezetlen; rendezésükre pedig nagy szükség van, mert a nyolcvan évvel ezelőtt volt kanonika vizitáción megállapított stóla-illetékek a mai viszonyoknak nem felelnek meg. A többi egyházak 1902-ben a következő szubvenciót kapták a várostól: az ágostai evangélikusok 44,905 koronát, a reformátusok 45,000 koronát, a görög-keletiek 3505, az unitáriusok 1000, a zsidók 54,205 koronát. — A ki nem restelli a fáradságot, hogy ezeket az aránysegélyeket összevesse Budapest felekezeti arányszámával, meg fog győződni a felől, hogy az osztó igazság milyen ékesen érvényesül itt is, mint mindenütt másutt, a hol a *szegény* római katolikus és a *gazdag* protestáns egyházaknak a közvagyonból való támogatásáról van szó.

Az orsz. ref. tanáregyesület a nyugdíj-törvény módosítása tárgyában falterjesztést intézett a kultuszminiszterhez. A higgadtan megírt memorandum pontokba foglalva adja a ref. tanáregyesület kérelmeit. Kéri első sorban, hogy az 1894. XVII. törvény cikk 3. §-a akként módosíttassék, hogy a fenntartó testületi járulékok 5%-ról 3%-ra, a tanulók díjait pedig a jogakadémiáknál 12 koronáról 6 koronára, a többi intézeteknél 6 koronáról 3 koronára szállíttassanak alá; az építkezési vagy beruházási államsegélyek után eddig követelt 3%-os kamat töröltessék, a tanárok pedig mentessenek fel a járulékokból reájok háritott 2% fizetése alól. Kéri másodsor, hogy azoknál az iskoláknál, a melyek államsegélyben nem részesülnek, a tanárok részére akkora lakáspénz állapíttassék meg, a melykor az állami tisztviselők lakáspénzét meghatározó szabályzatban a tanintézet helyére és alkalmazottak fizetését magában foglaló fizetési osztályra nézve meg van állapítva. Kéri harmadszor a tör-

vény olyan módosítását, hogy a tanári nyugdíjintézetbe a theol. akadémiái tanárok is felvehetők legyenek. Negyedszer kért a törvényben annak kimondását, hogy a nyugdíjintézetbe felvett összes tanároknál a bármely hazai középiskolánál eltöltött szolgálati idő beszámíttassék. Ötödször kéri a reformatus iskoláknál rendes minőségben alkalmazott ének- és zenetanároknak a nyugdíjintézetbe felvételét. Végül hatodszor annak a rendelkezésnek az eltörlését, hogy a tanári özvegyek csak három árva esetén kaphatnak neveltetési járulékot. (A reform. tanárok tevékenyebbek és buzgóbbak, mint a mi evang. tanáraink. Olyan sok munkába és fáradtságba kerülne pl. egy „Orsz. evang. tanáregyesületnek“ a meg alakítása? Bizonyára nem! És volna gyakorlati haszna is úgy az iskolai, mint az egyházi életre nézve.)

Fényes siker. *Simkó Endre* tkpző, tanár elnöklelete alatt álló Sopronvármegyei Általános Tanítóegyesület a napokban, gróf *Szécsenyi Emil* védnökségével, *Szabó Károly* diszelnökségével, *Jászai Mari*, *Sindl Marcella*, *Tóth Elemér*, *Dienzl O.* művészek, a soproni *Férfi Dalkör*, a soproni *ev. tkpző intézet ének- és zenekar* közreműködésével egy erkölcsileg és anyagilag páratlan sikertű *művész-estélyt* rendezett, mely a *Tanítók Háza* javára 2090.35 K. tiszta hasznot hozott. *Simkó Endre* elnöknek, a tanítók lelkes s igaz barátjának eme tette szöbben beszél minden Demosthenesnél.

Utolsó kérelem. Mindazon nemes egyházakat és hittestvéreket, kiknek új templomunk megépíthetése véljából gyűjtőívet küldtünk, de azt ismételt esedezésem dacára még vissza nem küldték: tisztelettel kérem, sziveskedjenek azt *ha üresen is*, de minden bizomnyal március 15-ig lelkészi hivatalomhoz visszaküldeni, mivel az építő bizottság pontos elszámolása csakis így lehetséges.

Az új templom immár áll, de a költségek most sincsenek még teljesen együtt: csak annál inkább kérem tehát jóakarató pártfogásukat. A legkisebb adomány is jól fog esni, mivel lebontott iskolánk helyett újat kell emelni, — iskola nélkül pedig el nem lehetünk, nem kivált itt városunkban, hol 50.000 más vallású között szétszórva él 900 hívünk.

Azok kik már adakoztak, fogadják a nyilvános nyugtázásig is hálás köszönetünket.

N.-Várad 1904 febr. 16.

Materny Imre
ev. lelkész.

Olvasóinkhoz. Lapunk jelen száma közli *Sántha* Károlynak legjobb egyházi énekköltőnknek a „Biblia-ünnep“ alkalmára írt „Ének-“ét. Szolgálatot vélünk teljesíteni egyházközségeinknek és azokat vezető lelkészársainknak, a midőn ezen énekekre sz. figyelmüket felhívjuk és egyuttal arra ajánkozunk, hogy külön lenyomat alakjában készséggel

rendelkezésükre bocsátunk szükséges számú példányokat olcsó árért. Árárt a jövő számban közöljük. Előjegyzéseket e lap szerkesztőségéhez kérünk.

Külföld.

Herzog-Hauk Reálencyklopédiája, ez a nagy sőt monumentális prot. egyházi és theol. mű 3-ik kiadásának immár 13-ik kötete is megjelent. A főleg egyház- és dogmatört. tanulmányokban gazdag kötetet *Nuelsen* „a methodismus Amerikában“ c. tanulmány nyitja meg, míg a befejező cikk az új platonismusról szól. A methodismust „lényegét tekintve a megváltás s szervezetét tekintve a misszió egyházának“ definiálja. Ugyancsak Amerikában szerepel a „mormonismus“ c. cikk, a melynek gazdasági és sociális tevékenységét a szerző behatóan ismerteti, de az erkölcsi komolysághoz való hiányát is korholja. A „belmisszióról“ szóló cikket *Uhlhorn* vagy *Schäfer* írhatta volna, a melynek lényegét írója *Rahlenbeck* abban látja, hogy „folytatja az egyház eredeti missziói művét a ker. világban minden még régebbi, vagy újabb elhatalmasodott keresztyénellenes mozgalommal szemben.“ A szerzetességről *Grützmacher*, a monarchianismusról *Harnack* és az angol morálbölcseletről *Frölsch* írt. Igen gazdag a kötet bibliai tárgyú dolgozatokban is. Az életrajzok közül megemlíjük a Müllensiefen, Uhlhorn, Müller és Moodyról szólókat. A földrajzi és ethnologiai közlemények is gazdagok. Igaza van a pápás irodalomnak, hogy Herzog-Hauk Reálencyklopédiájában ércnél tartósabb emléket emelt magának a prot. egyház s annak élő lelkiismerete a theologia. Úgy tudjuk, hogy többeknek a hazai evang. lelkészek közül is jár e Reálencyklopédia, mely kisebb részletfizetésre is kapható.

Eperjes.

Dr. Szlávik Mátyás.

Irodalom.

„A Luther-Társaság XXX. kiadványa.“ Megjelent a 29—35 füzet mint különlenyomat az »Evang. Családi Lapból.« Az egyes füzetek tartalma: — Három elbeszélés. — Imádkozzunk és Ifjú hitvallók. Bizzunk Istenben. — A szép Forgách Zsuzsánna. — Korácson-Est és A ki mindenekre vigyáz. — Apró történetek. — A vallásos édes anya és A galgóczi husvét. — (Az elbeszélések mindegyike kiváló terméke a mi vallás-erkölcsi irodalmunknak és azért igen alkalmasak a tömeges terjesztésre. Ezt lehetővé teszi az egyes füzetek csekély ára is. Egy-egy füzet 10 fillér. — Kettős célből ajánljuk e füzeteknek minél nagyobb mértékben való terjesztését. Az egyik: népünknek ily olvasmányokkal

való ellátása; a másik a Luther-Társaságnak a tén-
 en is támogatása.

Értesítés. Nyomás alatt van s legközelebb
 megjelenik első kötet a „*Protestáns erkölcsi olvasó-
 könyv*”-nek. A mű szerzőjét *Vaday Józsefet* »Pro-
 testáns jellem« és »Prot. lelkület« című munkáiból
 jól ismerjük. Ezek is utóbbi művek a protestáns
 ifjúsági irodalomban, de az »*Erkölcsi olvasókönyv*«
 még inkább az lesz, mert a protestáns tanuló ifjú-
 ság teljes valláserkölcsi előkészítését fogja tartalma-
 zni. A gyermekek értelméhez mért elmelkedéseket,
 fejtegetéseket, egyháztörténelmi, bibliai és hazafias
 példákat Réthy Lajos és Góró festőművészeink
 szép rajzai kísérik. Ez tehát egy művészi szöveg-
 rajzokkal és egész oldalakat igénylő illusztrációkkal
 ellátott olvasókönyv, melynek minden olvasmánya
irva van, céltudatosan irva, nem pedig a mint köz-
 ismereti olvasókönyvek szoktak lenni; innen-onnan
 összeszedve. Erkölcsi példái a magyar történelem-
 ből és egyháztörténelmünkéből vannak véve és *fel-
 dolgozva*. A most megjelenő első kötet, — melyre
 az érdeklődők figyelmét ezuttal felhívjuk — a IV.
 és V-ik elemi oszt. tanulók számára készült s úgy
 a fiú, mint a leányiskolák számára alkalmas. A II-ik
 rész az V. VI., valamint az ismétlő iskola számára
 való lesz. Tiszteletpéldányokat a szerző előjegyez
 és küld *Nagyváradról*. — (A ki ismeri a mi
 elemi iskolai közismereti olvasókönyveinket, bizo-
 nyára sokszor tapasztalta már, hogy a protestáns
 ifjúság vallás-erkölcsi nevelésére nézve vajmi keve-
 set nyújtanak azok. A jelzett munka e téren igen
 nagy hiányt van hivatva pótolni. Ehhez hasonló
 protestáns valláserkölcsi olvasókönyv könyvpiacunkon
 eddigelé még nem jelent meg. Felhívjuk
 reá az érdeklődők figyelmét.)

A Dunántuli Protestáns Lap ezt írja: »Annyi
 bizonyos, hogy semmiképen se hagyhatjuk tanító-
 inkat 400 forintos minimumon tengődni; kivált mi-
 kor minden más tisztviselőnknek a fizetését tete-
 mesen emelik a régihez képest; az is bizonyos,
 hogy a gyülekezetnek többsége még a 400 forintos
 minimumot se képes a maga erejéből biztosítani;
 a 700 forintosat meg majd csak igen kevés! Ily
 helyzetben levén: kevés reménységünk lehet ah-
 hoz, hogy iskoláinkat megtarthatjuk felekezeti jel-
 legükben; annyival kevésbbé, mert most már két
 politikai párt is zászlajára irta az államosítást; s a
 kormány is szehden bár, de jól kiszámított lépé-
 sekben halad az államosítás útján. A mi körünk-
 ben pedig éppen konventünknek népszerűségben,
 államférfiúi tekintélyben napról-napra növekvő vi-
 lági elnöke: báró Bánffy Dezső tartja kezében az
 iskolák államosítására irányuló mozgalom zászlaját.
 Úgy látszik, hogy a legerősebb kényszerhelyzetben
 vagyunk!«

Sárospataki lapok. — Kant Immanuel. — Füg-
 gő kérdések. — Ev. ref. középiskolák értesítőinek
 tanulságai. — Reversális statistika — stb.

Prot. Egyh. és Isk. Lap. — Parochiális könyv-
 tárák szervezése. — Mi van a bibliával. — Az
 1721—22 évi vallásügyi bizottság. — Az evangelium
 a spanyolok között, stb.

Debr. Prot. Lap. — Eszmék a debreceni kath.
 nőegylet szervezésével kapcsolatban. — A debr.
 reform. kollégium adattára stb.

Dunántuli Prot Lap. — A tűzkárbiztosításról.
 — Az orsz. ref. tanáregyesületnek a vallás és köz-
 oktatásügyi miniszterhez intézett felterjerjtése a
 tanári nyugdíjtörvény módosítása tárgyában stb.

Erd. Prot. Lap. — Kovács Albert. — Mihályi
 Károly éneke. — Vélemény az énekes könyvről, stb.

TEMETŐ.

Fuszek Tivadar, a budapest-deaktéri ág. hitv.
 evang. németajkú egyházközségnek érdemdús fel-
 ügyelője, hosszas szenvedés után 60 éves korában
 Budapesten elhunyt. F. hó 15-én nagy részvét mel-
 lett temették. Nyugodjék békességgel!

Üzenetek.

Kézirat visszaküldésére nem vállalkozunk.

S. K. Kivánságához képest levél meg. **Sk.**
 megkaptam, **V. K.** Több sürgősebb dolog miatt
 eddig kimaradt. Azt hisszük még most sem ké-
 sett el. **M. L.** Nagy sajnálatomra kérését már nem
 lehetett teljesíteni. **B. G. A.** Köszönjük.

Pályázat

a tátraalji ág. h. evang. egyházmegyébe ke-
 belezett **Holló-Lomniczi** németajku egyház-
 ban önkéntes lemondás folytán megürült

rendes lelkészi állásra.

Ezen állással egybekötött törvény sze-
 rint lelkészi kötelességek mellett következő
 javadalmazás biztosított: 1. Természetben
 való lakás, a hozzátartozó épületek és egy
 nagy kert használatával. 2. Készpénzben éven-
 ként 560 azaz ötszázhatvan korona és 587
 kor. 31 fill. azaz ötszáznyolcvanhét korona

31 fillér congruapótlék, 1600 koronáig, 3. 3 azaz három pozs. mérő tiszta búza, vagy annak pénzértéke. 4. 20 azaz husz pozs. mérő rozs. 5. 20 azaz husz pozs. mérő árpa. 6. 6 azaz hat pozs. mérő zab. 7. 4 azaz négy kocsi (a 16 kéve) szalma. 8. 24 azaz huszonnégy bécsi öl tűzifa befuvarozva. 9. 2 azaz két szekér széna befuvarozva. 10. 6 azaz hat hold (1200 □-öl) szántó föld ingyen használata. 11. Szabad legeltetési jog. 12. Stola és of-ertoriumok körülbelől 150 korona. A magyar és német nyelv mellett a tót nyelv ismerete is kívánatos. Jelentkezés a képesítést igazoló okmányokkal együtt **folyó évi február hó 29-ig** az alulírott főesperesi hivatalnál.

Kelt Poprádon és Nagy-Lomnicon, 1903. január hó 29-én.

Kulman János
esper. felügyelő.

9. 3-3

Székely Gyula
főesperes.

Az 1902. évi verscezi ipar és gazdasági kiállításán és az 1901. évi mákói ipar és gazdasági kiállításán a nagy diszoklevéllel kitüntetve.

Wegenstein C. L.

== első délmagyarországi ==

orgona-építő műintézet

(villamos üzemre berendezve)

Temesvárott.

Szállít kitűnő, legújabb rendszer szerint készített

== pneumatikus ==

orgonákat

bármily nagyságban

a legolcsóbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvételnek, olcsón és kitűnő szakértelemmel eszközöltetnek.

Bővebbi felvilágosítással és költségvetéssel szívesen szolgálók.

Az 1898. évi kiállításán a nagy milleniumi éremmel kitüntetve. 6-27

MARX és MEREI

magyar tanszergyárosok
Budapest, VI, Aradi-utca 60.

Gyártanak mindenemű fizikai, kémiai és geometriai

tanszereket

felső-, közép- és elemi iskolák részére. Kitüntetve az Orsz. Iparegyesülettől új ipar meghonosításáért és versenyképességért. 12-2

A szatmári kiállításán (1903). jury tag, aranyérem és diszoklevéllel kitüntetve.

Jobb és megbízhatóbb

magvakat

s olcsóbban sehol sem kapni, mint

F á b i á n B é l a

magkereskedésében

Budapest, IX. ker. Üllői-ut 73. szám.

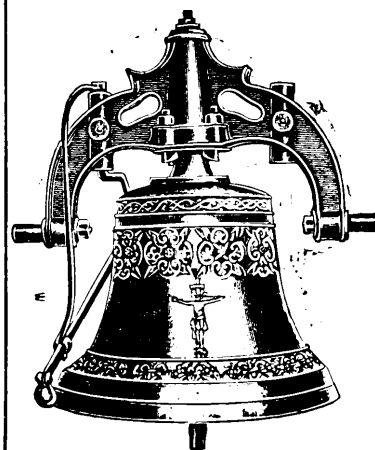
Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

12. 10-3.

baktai EGRY FERENCZ

harangöntő

Kis-Gejőcz, Ungmegye.

Ajánlom *harangöntő műhelyemet*, amely legrégebbi és legjobb hírnevű az országban.

Teljes szavatosság mellett szállítok

HARANGOKAT,

bármily súlyban. Nem tetszőket feltétlenül visszaveszek és a költséget visszatérem.

Tessék árjegyzéket kérni!

Kivonat az elismerő iratokból:

Alulírottak adjuk tudtára mindenkinek, hogy Egrý Ferenc úr kis-gejőci birtokos és harangöntő a szaldobosi (Máramarosm.) gör. kath. egyház részére egy 780 kiló súlyú harangot öntött, mely saját találmányu vaskoronával van ellátva és úgy a kiállítás, mint hang tekintetében bármely gyártmányú haranggal nem csak versenyezhet, de azt a hang tisztaságára felül is mulja stb.

Jenkovszky Ágoston

esperes-felkész. sz.-sz. ülnök és a felfalálók párisi akadémiájának I. tagja

Pályázat hosszabbítás.

Vonatkozással a múlt évi 39., 40. és 41-ik számra a felkai

l e l k é s z i

állomásra a pályázat a kerületi elnökség engedélyével ezennel meghosszabbítatik. A pályázatok ez évi február hó 25-ig az alólírott főesperesnél benyújtandók.

Szepes-Bélan, 1904. február 2. Szepes-Igló, 1904. február 2.

Weber Samu

főesperes.

17 3—2

Münnich Kálmán

egyházmegyei felügyelő.

Pályázat

A ruszti (Sopron m.) ág. h. ev. egyház-község rendes

kántortanítói

állomására. Javadalom: 1. 300 K lakbér, míg az egyház megfelelő természetbeni lakással nem rendelkezik. 2. 1200 K tanítói fizetés. 3. A kántori teendőkért: a) 100 K készpénz, b) 3 öl tűzifa (72 K értékben). c) $\frac{1}{4}$ holdnyi kert haszonélvezete. d) Temetési stólailleték. Megjegyzendő, hogy az orsz. nyugdíjint. személyi illetéket is az egyházközség fizeti. — Kötelesség: Három osztálynak (jelenleg három alsó) tanítása, az összes kántor-organistai teendők végzése, szükség esetén a másik tanító, illetve lelkész helyettesítése. A magyar és német nyelv ismerete szükséges. Próbaelőadás igényeltetik. A felszerelt kérvények 1904. február 26-ig alólírothoz be-terjesztendőek.

Ruszt, 1904. február 4-én.

Francz Vilmos

lelkész.

16 2—2

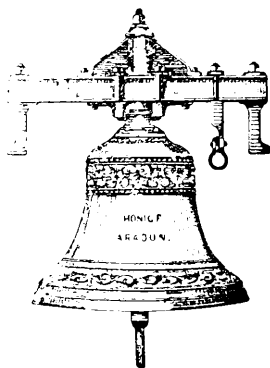
HÖNIG FRIGYES

gőzüzemre berendezett

harang. ércöntődéje, szivattyugyára

Arad, Rákóczy-utca II—28. szám.

Alapítatott 1840-ben. — A legnagyobb állami éremmel kitüntetve 1890-ben.

Ajúlja es. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben 40% súly és ár megtakarítás értek el.

Kitűnő jó hang és tartósságért 10 évi szavatolás!

A legkedvezőbb fizetés feltételek!

Vasuti szállítás ingyen.

Forgatható vasharangfelszerelések és vas harangállványok. Régi harangoknak forgatható vasszerelésre való átalakításuk, avagy azoknak csekély felújítás mellett új harangokkal való be-cserélésük.

Bővebb felvilágosítás és képes árlapok aktiválat díjmentesen küldetnek.

12—2

Egy háztartási mérleg ingyen!

Mesés olcsó árak mellett küldöm szét túlhalmozott raktárból világhírű s kiválóságukért általánosan kedvelt

mexikói ezüst-áruimat

és pedig:

- 6 drb mexk. ezüst asztali kést
- 6 " " " evővillát
- 6 " " " evőkanalat
- 12 " " " kávéskanalat
- 6 " kiváló deszertkés
- 6 " " deszertvilla
- 1 " mexk ez. levesmer. kanál
- 1 " " ezüst tejmerítő
- 1 " elegáns szalon asztali gyertyatartót

46 drb összesen csak 6.50 frt.

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképen egy szavatosság mellett pontosan működő 12 és fél kiló hordképességű háztartási mérleget kap teljesen diitalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (bellül is) melynek tartósságáért és kiváló minőségéért jótállást vállalok. Szétküldés a pénz előzetes megküldése esetén vagy utánvétellel történik az európai raktárból.

12—4

Auffenberg József, Budapest, VII., Huszár-u. 6.

Hihetetlen!

4½ kg. legfinomabb a sajtolásnál kevésbé megsérült

PIPERESZAPPAN

(kb 50 drb) rózsa. speik, moschus és ibolya illatokból szépen összeválogatva, míg a készlet tart 5 koronáért kapható.

A pénz előleges beküldése vagy utánvétel mellett küldi Auffenberg József Budapest, VII. Huszár-utca 6.